

Evropska
komisija

Ena valuta za eno Evropo

Kazalo

Kaj je ekonomska in monetarna unija.....	1
1957 > 1999	
Pot do ekonomske in monetarne unije.....	2
1999 > 2002	
Uvedba evra.....	8
Evro danes	
Upravljanje ekonomske in monetarne unije.....	9
V pričakovanju razširitve evrskega območja.....	11
Dosedanji dosežki.....	13
Evro v številkah.....	17
Evro v slikah.....	18
Glosar.....	20

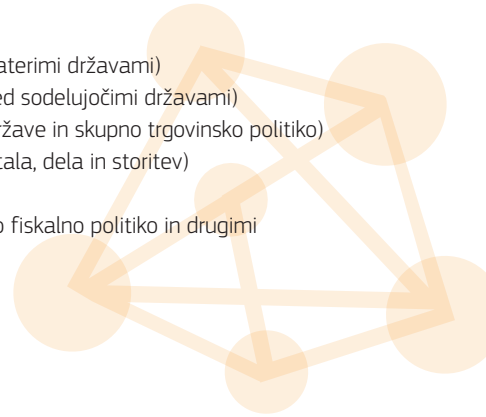
Kaj je ekonomska in monetarna unija

Ekonomska in monetarna unija (EMU) sestavlja skupina držav, ki svoja gospodarstva bolj ali manj tesno povezujejo v želji, da bi izkoristile prednosti, ki jih prinaša velikost, kot sta večja notranja učinkovitost in boljša odpornost na zunanje šoke.

Posamezne faze gospodarskega povezovanja

Stopnjo gospodarskega povezovanja je mogoče razdeliti v šest faz:

1. preferenčno trgovinsko območje (z znižanimi carinskimi tarifami med nekaterimi državami)
2. območje proste trgovine (brez notranjih tarif za nekatero ali vse blago med sodelujočimi državami)
3. carinska unija (z enakimi zunanjimi carinskimi tarifami za nesodelujoče države in skupno trgovinsko politiko)
4. skupni trg (z enotnimi predpisi za izdelke in prostim pretokom blaga, kapitala, dela in storitev)
5. EMU (enotni trg s skupno valuto in monetarno politiko)
6. popolno gospodarsko povezovanje (vse zgoraj naštetu, skupaj z usklajeno fiskalno politiko in drugimi ekonomskimi politikami)

Gospodarsko povezovanje ter evropska in monetarna unija

Stopnja gospodarskega povezovanja v EU se med državami članicami razlikuje. Vse države EU so članice EMU ter tvorijo skupni trg, imenovan **enotni trg**. Države članice usklajujejo oblikovanje svojih ekonomskih politik, da bi podpirale cilje EMU. Kar nekaj držav članic je naredilo korak dlje, ko so svoje nacionalne valute nadomestile z enotno valuto – evrom.

Te države tvorijo evrsko območje in imajo poleg enotne valute enotno **monetarno politiko**, ki jo vodi **Evropska centralna banka (ECB)**. Države članice, ki niso članice evrskega območja, so obdržale svoje valute in vodijo lastno monetarno politiko. Za države, ki se želijo pridružiti EU, je uvedba evra kot enotne valute obveznost, določena v Pogodbah EU. Tako je stopnja gospodarskega povezovanja v EMU preplet 4. in 5. faze z zgornjega seznama. Za popolno gospodarsko povezovanje bi morale vse države članice EU pristopiti k območju evra in uskladiti svoje fiskalne politike, vključno z obdavčitvijo, ter druge ekonomske politike. Decembra 2011 so začela veljati nova pravila EU o ekonomskem upravljanju za nadaljnjo krepitev gospodarskega povezovanja. Okrepila so nadzor in usklajevanje fiskalnih ter ekonomskih politik v vseh državah članicah EU. Podpirajo in dopolnjujejo jih dodatni sporazumi med številnimi državami članicami EU. To je bilo nadaljnje razvito v nov **okvir ekonomskega upravljanja**, ki velja od

aprila 2024. Cilj zadnje reforme je okrepiti vzdržnost dolga držav članic ter spodbujati trajnostno in vključujočo rast z reformami, ki povečujejo rast, in prednostnimi naložbami.

Gradimo na preteklosti

Povezovanje gospodarstev med neodvisnimi državami ni novost. Belgija, Francija, Grčija, Italija in Švica so bile med letoma 1865 in 1927 povezane v Latinski monetarni uniji. Skandinavska monetarna unija je združevala Dansko, Norveško in Švedsko ter je trajala od 1873 do 1924. Med najbolj uspešnimi zvezami je verjetno nemški „Zollverein“, ki se je oblikoval kot carinska unija med nemškimi kneževinami leta 1834 in v okviru katerega je leta 1875 nastala centralna banka, Reichsbank, in enotna valuta, Reichsmark (stara nemška marka).

1957 > 1999

Pot do ekonomske in monetarne unije

Evropska unija si je za ekonomsko in monetarno unijo (EMU) prizadevala vse od konca 60. let 20. stoletja, ker je obljubljala stabilnost valute ter okolje za večjo rast in zaposlenost. Toda na poti do podpisa **Maastrichtske pogodbe** (Pogodba o Evropski uniji ali Pogodba EU) leta 1992 je bila vrsta političnih in ekonomskih preprek. Skozi čas so politična neodločnost, razhajanja glede ekonomskih prioritet, šibka gospodarska konvergenca in razmere na

mednarodnih valutnih trgih, na katere Unija ni imela vpliva, zavirali nastanek EMU.

Države članice EU so v drugi polovici 20. stoletja kljub temu nenehno iskale načine za globlje gospodarsko sodelovanje, ki bi prispevalo k okrepitvi političnih vezi med njimi in zaščiti skupnega trga.

Razvoj ekonomske in monetarne unije je potekal v štirih fazah

1 Od Rimske pogodbe do Wernerjevega poročila: 1957 do 1970

2 Od Wernerjevega poročila do Evropskega monetarnega sistema (EMS): 1970 do 1979

3 Od začetka EMS do Maastrichtske pogodbe: 1979 do 1992

4 Od Maastrichtske pogodbe do evra in evrskega območja: 1992 do 1999

1957 do 1970

Od Rimske pogodbe do Wernerjevega poročila

Rimska pogodba ne zadeva denarja

Povojna ureditev tržnih gospodarstev Evrope, Severne Amerike in Japonske je temeljila na sistemu, dogovorjenem z **Brettonwoodskim sporazumom**, ki je predstavljal mednarodni okvir za stabilnost valut, v katerem sta kot denarni standard prevladala zlato in ameriški dolar. Avtorji **Rimske pogodbe** so tako predpostavili, da bodo stabilne valute ostale pravilo in da bo temelje Evrope mogoče utrditi na doseganju carinske unije in skupnega trga, ki bo omogočal prosti pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala.

V poznih 60. letih se pojavijo pritiski na valute

Ureditev iz Bretton Woodsa se je izkazala za nestabilno že v poznih 50. letih, še večji pretres pa je sistem doživel v letih 1968–69, ko so tržna nihanja izsilila revalvacijo nemške marke in devalvacijo francoskega franka ter tako napovedala novo obdobje nestabilnosti valut. To je ogrozilo sistem enotnih cen skupne kmetijske politike, ki je bil tedaj največji dosežek Evropske skupnosti.

Podpis Rimske pogodbe
(25. marca 1957)

Pierre Werner

Skupnost si prizadeva za ekonomsko blaginjo in politični razvoj v EMU

Ob tem zaskrbljujočem dogajanju in glede na to, da je bil projekt carinske unije do tedaj že v veliki meri uresničen, si je Skupnost želela zastaviti nove cilje za politični razvoj v naslednjem desetletju. Nov zagon je leta 1969 prispevalo Barrovo poročilo, v katerem je bilo predlagano tesnejše ekonomsko usklajevanje, in EMU je na haaškem vrhu leta 1969 postala uradni cilj. Evropski voditelji so pod vodstvom tedanjega luksemburškega premierja Pierra Wernerja ustanovili skupino na visoki ravni, ki je imela nalogo proučiti, kako doseči EMU do leta 1980.

Wernerjevo poročilo – EMU v treh fazah

Wernerjeva skupina je svoje končno poročilo predstavila oktobra 1970. V njem je orisala postopek v treh fazah, ki naj bi privedel do oblikovanja EMU v obdobju desetih let. Končni cilj bi bile trdne konvertibilne valute, prosti pretok kapitala in trajna zamrznitev deviznih tečajev – morda celo ena sama valuta. Da bi dosegli zastavljene cilje, je poročilo pozvalo k tesnejšemu usklajevanju ekonomskih politik, v okviru katerega bi o obrestnih merah in o upravljanju rezerv odločali na ravni Skupnosti, ter predlagalo okvire za nacionalne proračunske politike.

1970 do 1979

Od Wernerjevega poročila do evropskega monetarnega sistema

Čeprav države EU niso bile enotnega mnenja glede nekaterih glavnih priporočil poročila, so se marca 1971 načeloma dogovorile o pristopu k EMU v treh fazah. Prvo fazo, zmanjšanje nihanj deviznih tečajev, naj bi izvedli poskusno in brez vsakršne zaveze glede drugih faz.

Žal pa je Wernerjeva strategija vzela fiksne devizne tečaje v odnosu do dolarja za samoumevne. Avgusta leta 1971, ko je dolar prešel pod režim efektivno drsečega menjalnega tečaja, je nov val tržne nestabilnosti povzročil pregrevanje nemške marke in pokopal upanje, da bi valute Skupnosti med sabo tesneje povezali.

Kača v tunelu

Države članice EU so za izboljšanje položaja marca 1972 sprejele tako imenovani mehanizem „**kača v tunelu**“, ki naj bi omogočal upravljanje nihanj njihovih valut (kača) v okviru ozkih omejitev glede na dolar (tunel). V dveh letih – času, ki so ga prizadele naftne krize, razhajanja politik in šibek dolar – je kača izgubila mnogo svojih sestavnih delov; na koncu je bila komaj več kot zgolj območje nemške marke, ki so ga sestavljale Danska, Nemčija in države Beneluxa.

„Hitra smrt“ kače pa ni zmanjšala želje po vzpostavitvi območja valutne stabilnosti. Že leta 1977 je tedanji predsednik Evropske komisije Roy Jenkins predstavil nov predlog za oblikovanje EMU. Marca 1979 je bil mehanizem sprejet v bolj omejeni obliki in uveden kot **Evropski denarni sistem (EMS)**, vanj pa so bile vključene vse valute držav članic EU razen britanskega funta.

Roy Jenkins
predsednik Evropske
komisije od leta 1977 do
leta 1981

1979 do 1992

Od začetka EMS do Maastrichtske pogodbe

Nadzor nad inflacijo postane prednostna naloga

EMS je temeljil na konceptu stabilnih, toda prilagodljivih deviznih tečajev, ki so bili določeni v razmerju do novooblikovane evropske denarne enote – valutne košarice, ki je izračunana kot tehtano povprečje valut EMS. Znotraj EMS je nihanje valut uravnaval **mehanizem deviznih tečajev (ERM)**, tako da so se gibale v razponu $\pm 2,25\%$ centralnih tečajev, z izjemo lire, ki je lahko nihala $\pm 6\%$.

Medtem ko je bil prvotni cilj EMS zmanjšati nestabilnost deviznih tečajev, ki je škodovala trgovini, vlaganjem in gospodarski rasti, je k njegovi uvedbi nedvomno pripomoglo novo soglasje držav članic Evropske skupnosti o tem, da morata nadzor nad inflacijo in njeno zmanjšanje postati ekonomska prioriteta. EMS je predstavljal radikalno novo usmeritev, saj je bilo devizne tečaje mogoče spremeniti le s sporazumnim dogovorom sodelujočih držav članic EU in Komisije, kar je bil prvi primer prenosa monetarne avtonomije na EU.

EMS – desetletje uspeha

V prvih nekaj letih je bilo treba EMS kar nekajkrat prilagoditi. Do pogajanj o Maastrichtski pogodbi v letih 1990–1991 pa je že bilo jasno, da je sistem uspešen. Po zaslugi pozitivnih vplivov podobnih stopenj inflacije, določanja obrestnih mer na podlagi ciljnih deviznih tečajev, skupnega posredovanja na deviznih trgih ter nadzora kapitala se je kratkoročno nihanje deviznih tečajev med valutami držav Evropske skupnosti bistveno zmanjšalo.

Ta uspeh je, skupaj z dragocenimi izkušnjami centralnih bank Skupnosti pri skupnem uravnavanju deviznih tečajev, pomenil spodbudno podlago za razprave o EMU.

2,25 %

Z enotno valuto bi bil enotni trg popoln

Projekt EMU je spodbudil uresničitev enotnega trga, programa iz leta 1985, ki je imel za cilj odstraniti vse preostale ovire na poti do prostega pretoka blaga, storitev, ljudi in kapitala znotraj Evropske skupnosti. Bilo je nedvoumno, da bo vse prednosti notranjega trga težko izkoristiti, saj so zaradi obstoja več valut in nestabilnih deviznih tečajev poslovni stroški ostajali razmeroma visoki.

Poleg tega je bilo mnogo ekonomistov in bančnikov iz centralnih bank prepričanih, da nacionalna monetarna avtonomija ni skladna s cilji Evropske skupnosti glede proste trgovine, prostega pretoka kapitala in fiksnih deviznih tečajev. Mnogi so kot potrditev svojega prepričanja videli krizo ERM v letih 1992–1993, ki je povzročila umik lire in britanskega funta iz mehanizma ter razširitev območja nihanja na 15 %.

Jacques Delors
predsednik Evropske komisije od leta
1985 do leta 1995

Delorovo poročilo je priporočilo uresničitev EMU v treh fazah

Junija 1988 je **Evropski svet** na zasedanju v Hannoveru ustanovil Komisijo za preučevanje ekonomske in monetarne unije, ki jo je vodil tedanji predsednik Evropske komisije Jacques Delors in v katero so bili vključeni vsi guvernerji centralnih bank Evropske skupnosti. V poročilu, ki so ga predstavili aprila 1989, so kot cilj EMU določili popolno liberalizacijo pretoka kapitala, popolno integracijo finančnih trgov, nepreklicno konvertibilnost valut, dokončno zamrznitev deviznih tečajev in, po možnosti, zamenjavo nacionalnih valut z enotno valuto.

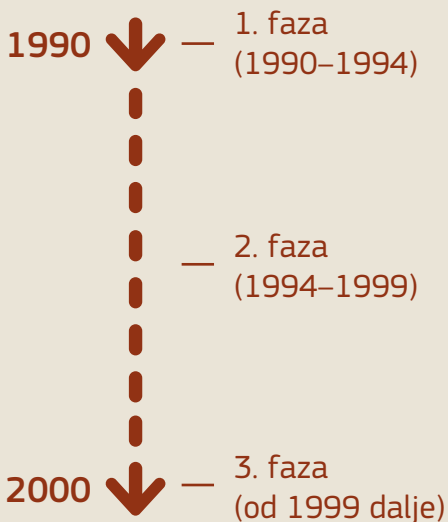
V poročilu so bile nakazane tri faze oblikovanja EMU, od tesnejšega usklajevanja ekonomske in monetarne politike do enotne valute z neodvisno Evropsko centralno banko (ECB) in pravil, ki bodo določala obseg in financiranje primanjkljajev v nacionalnih proračunih.

© Evropska unija

Tri faze na poti do EMU

Dokončanje notranjega trga in odstranitev omejitev za nadaljnjo finančno integracijo.

Ustanovitev Evropskega monetarnega inštituta z nalogo okrepiti sodelovanje med **centralnimi bankami** in pripraviti vse potrebno za delovanje **Evropskega sistema centralnih bank (ESCB)**. Načrtovanje prehoda na evro. Določitev bodočega sistema upravljanja območja evra. Doseganje gospodarske konvergence med državami članicami EU.

Določitev končnih deviznih tečajev in prehod na evro. ECB in ESCB sta odgovorna za neodvisno oblikovanje monetarne politike. Izvajanje zavezujočih proračunskih pravil v državah članicah EU.

Uresničevanje politične, ekonomske in monetarne unije: Maastrichtska pogodba

© Evropska unija

In tako do Maastrichtske pogodbe

Na podlagi Delorovega poročila je Evropski svet na zasedanju v Madridu junija 1989 odločil, naj se prva faza EMU začne julija 1990, leta 1989 pa je na zasedanju v Strasbourgu sklical medvladno konferenco, da bi se določili popravki Pogodbe, ki bodo dopustili prehod v drugo in tretjo fazo ter uresničili EMU.

Prva faza EMU je zajemala dokončanje notranjega trga, začetek usklajevanja ekonomskih politik in odstranitev ovir za finančno integracijo. Kar zadeva naslednje faze, so guvernerji centralnih bank z obsežnimi pripravami olajšali revizijo Pogodbe.

Pogodbo o Evropski uniji so potrdili voditelji in voditeljice držav oziroma vlad na zasedanju Evropskega sveta v Maastrichtu decembra 1991, hkrati z odločitvijo, da bo imela Evropa do konca stoletja eno samo močno in stabilno valuto.

Da bi EMU lahko zagotovila okvir za več delovnih mest in večjo rast ter preprečila motnje, so morale države članice pred uvedbo enotne valute zagotoviti visoko raven konvergence svojih gospodarstev. Pogodba o Evropski uniji je zato določila „maastrichtska konvergenčna merila“, ki jih morajo države članice izpolnjevati, če želijo prevzeti evro (preglednica 1). Države članice EU morajo prav tako zblížati nacionalno zakonodajo in predpise, ki urejajo njihove nacionalne centralne banke ter monetarne zadeve.

Preglednica 1: Maastrichtska konvergenčna merila

Kaj se meri	Kako se meri	Konvergenčna merila
Stabilnost cen	uskajena stopnja inflacije cen življenjskih potrebščin	največ 1,5 odstotne točke nad stopnjo treh najuspešnejših držav članic EU
Zdrave javne finance	javnofinančni primanjkljaj kot % BDP	referenčna vrednost: ne presega 3 %
Vzdržne javne finance	javni dolg kot % BDP	referenčna vrednost: ne presega 60 %
Trajnost konvergence	dolgoročne obrestne mere	največ 2 odstotni točki nad stopnjo treh najuspešnejših držav članic EU v smislu stabilnosti cen
Stabilnost deviznih tečajev	odstopanje od centralnega tečaja	dveletno sodelovanje v ERM brez bistvenih pritiskov na tečaj

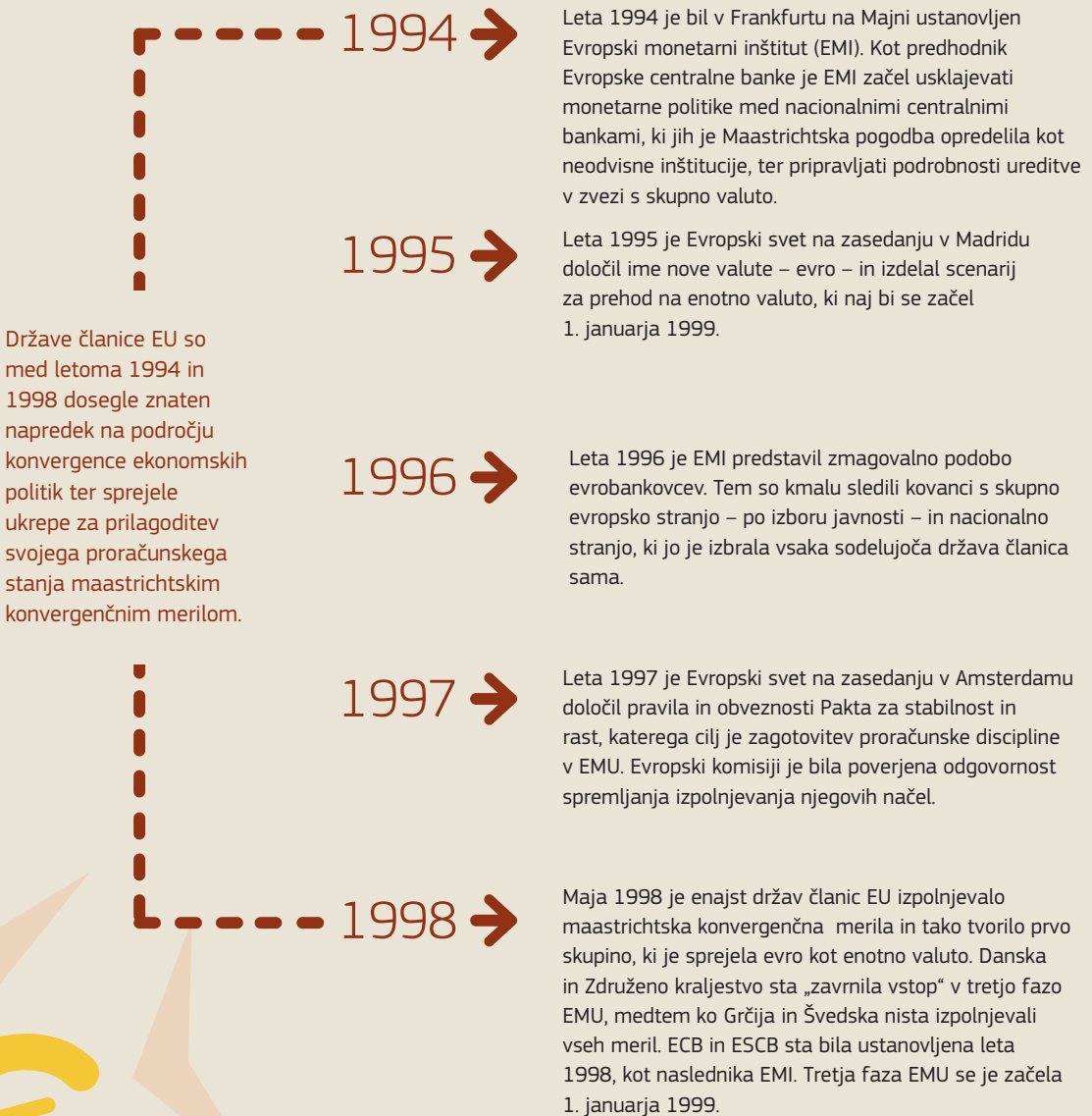
Maastrichtska konvergenčna merila so bila oblikovana za zagotavljanje zadostne pripravljenosti gospodarstva posamezne države članice EU na sprejetje enotne valute. Zagotovila so skupno izhodišče za stabilnost, trdnost in

vzdržnost javnih financ za kandidatke za članstvo v evrskem območju. Namen merila deviznih tečajev je bil pokazati, da bi država članica EU lahko upravljala svoje gospodarstvo brez zmanjšanja vrednosti valute.

1992 do 1999

Od Maastrichtske pogodbe do evra in evrskega območja

Z dogovorom o cilju (EMU) in o pogojih (maastrichtska konvergenčna merila) je lahko EU naredila korak naprej. Druga faza EMU se je začela julija 1994 in je trajala do uvedbe enotne valute leta 1999. V okviru druge faze je potekala vrsta pripravljanih dejavnosti.

1999 > 2002

Uvedba evra

31. decembra 1998 so bila menjalna razmerja med evrom in valutami sodelujočih držav članic EU nepreklicno določena. 1. januarja 1999 je bil uveden evro, **Evrosistem**, ki so ga sestavljale ECB in nacionalne centralne banke držav članic evrskega območja, pa je prevzel odgovornost nad monetarno politiko v novem evrskem območju. S tem se je začelo prehodno obdobje, ki naj bi trajalo tri leta in se končalo z uvedbo evrobankovcev in evrokovancev ter umikom bankovcev in kovancev nacionalnih valut iz obtoka. Leta 2000 se je **Svet** na podlagi predloga Komisije in po posvetovanju z **Evropskim parlamentom** odločil, da je Grčija izpolnila zahtevane pogoje za prevzem skupne valute in država se je 1. januarja 2001 pridružila evrskemu območju.

Medtem ko je evro nacionalne valute zamenjal takoj, pri čemer so te postale podenote evra, je pravzaprav sprva obstajal le kot imaginarni ali „knjižni“ denar. Bankovci in kovanci nacionalnih valut so še naprej ostali sredstvo vsakodnevnih gotovinskih transakcij. V prehodnem obdobju je bil poslovni in finančni svet tisti, ki je začel uporabljati evre pri svojih vsakodnevnih brezgotovinskih operacijah. Za finančne trge se je ta prehod zgodil takoj – podlaga je bila dobro pripravljena in trgovina znotraj finančnih trgov je delovala izključno v evrih. Uprave in podjetja so imeli daljše prehodno obdobje, v katerem so evru postopoma prilagodili svoje sisteme za računovodstvo, določanje cen in plačila. Za državljane je bil najbolj viden del prehoda pojav dvojnih cen na etiketah v trgovinah, na bencinskih

črpalkah itd. To je bil del razširjene oglaševalske kampanje, ki naj bi širši javnosti približala evro in ji predstavila prihajajoče bankovce in kovance.

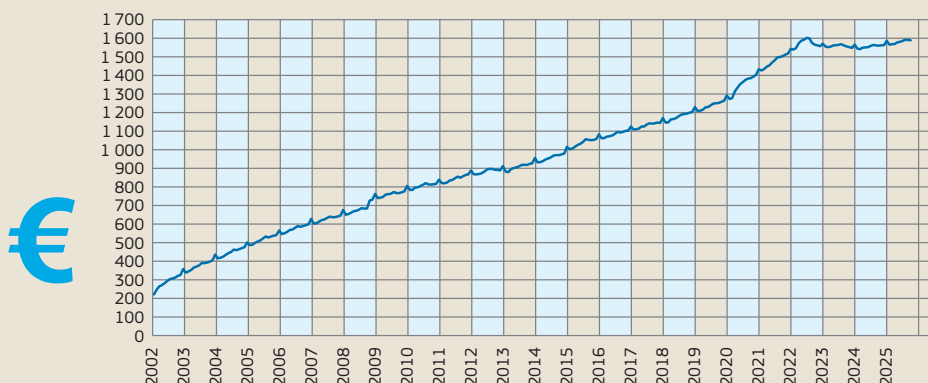
Novo leto in nova valuta

1. januarja 2002 se je zgodila največja menjava gotovine v zgodovini. To je bil izziv brez primere, pri katerem so sodelovali bančni sektor, trgovci na drobno in debelo, sektor denarnih avtomatov ter državljani in državljanke. Nacionalne centralne banke so vnaprej zagotovile približno 233 milijard evrov v gotovini za banke in te so denar posredovale dalje trgovcem na drobno, da bi se izognili zastojem pri zagotavljanju gotovine. To je pomenilo, da so bili evri v gotovini dosegljivi v vseh sektorjih v prvih dneh leta 2002. 3. januarja 2002 je bilo z evri založenih 96 % vseh bančnih avtomatov v evrskem območju. In že en teden po uvedbi je več kot pol vseh gotovinskih transakcij potekalo v evrih.

Cene v evrih na avtomatu

Skupna vrednost evrobankovcev v obtoku med januarjem 2002 in septembrom 2025 (v milijardah EUR)

Vir: ECB.

Menjava denarja je bila zaključena v dveh mesecih. Nacionalni bankovci in kovanci so do konca februarja 2002 prenehali veljati kot zakonito plačilno sredstvo, v nekaterih državah članicah območja evra pa že prej. Do takrat je bilo iz prometa umaknjenih več kot šest milijard bankovcev ter približno 30 milijard nacionalnih kovancev in za več kot 300 milijonov državljanov in državljanek v dvanajstih državah EU je končno prišel evro.

ter dodatnim mehanizmom za spremljanje makroekonomskih neravnotežij in oceno predlogov proračunov držav evrskega območja. To podpirajo in dopolnjujejo dodatni sporazumi med številnimi državami članicami EU. Po intenzivnih posvetovanjih je aprila 2024 začel veljati nov okvir ekonomskega upravljanja za krepitev vzdržnosti dolga ter spodbujanje trajnostne in vključujoče rasti.

Evro danes

Upravljanje ekonomske in monetarne unije

Tako kot enotni trg tudi EMU ni sama sebi namen. Je instrument za podporo ciljev Evropske unije – zlasti uravnotežene in vzdržne gospodarske rasti ter visoke zaposlenosti. Postopki in institucije EMU so bili že od začetka oblikovani tako, da podpirajo te cilje prek upravljanja monetarnih in ekonomskih vidikov območja evra. EU je na podlagi izkušenj s pomanjkljivostmi, ki so se pokazale med gospodarsko in finančno krizo, okrepila EMU s strožjimi pravili

Monetarna politika

Evrsko območje ima eno valuto z eno monetarno politiko in z neodvisnim, centraliziranim odločanjem.

ECB in centralne banke vseh držav članic EU tvorijo ESCB. ECB in centralne banke držav članic evrskega območja v okviru ESCB sestavljajo Evrosistem. Odločitve o monetarni politiki v evrskem območju lahko sprejema le Svet ECB, ki ga sestavljajo guvernerji nacionalnih centralnih bank tistih držav članic EU, ki so sprejele evro, in člani izvršilnega odbora ECB. Svet ECB je najvišji organ odločanja.

Evropski sistem centralnih bank in Evrosistem

Glavni cilj ECB je ohranjanje stabilnosti cen znotraj območja evra na srednji rok, saj to zagotavlja najboljše pogoje za gospodarsko rast in zaposlovanje. ESCB zlasti vzdržuje stabilnost cen, in sicer z nadziranjem obrestnih mer in vplivanjem na gospodarska gibanja.

Stanje na dan 1. januarja 2026

Ekonomsko politika

Večji del odgovornosti za ekonomsko politiko evrskega območja še vedno nosijo države članice EU, čeprav Pogodbe EU in okrepjena pravila EU o ekonomskem upravljanju od njih zahtevajo usklajevanje oblikovanja ekonomske politike za doseganje ciljev EU. To usklajevanje zagotavljajo Komisija, Evroskupina in **Svet za ekonomske in finančne zadeve (Ecofin)**, ki ga sestavljajo ministri in ministrice za gospodarstvo in finance držav članic EU. Poleg

tega voditelji in voditeljice držav ali vlad držav evrskega območja na zasedanjih vrha držav evrskega območja dajejo smernice o ekonomski politiki evrskega območja. Usklajevanje spodbujajo številne strukture in instrumenti. Evropski parlament pri večini vprašanj ekonomske politike soodloča s Svetom ter tako dejavno prispeva k oblikovanju pravil EU.

Evroskupina

Gre za neformalno skupino ministrov in ministric za gospodarstvo in finance držav članic evrskega območja, ki volijo svojega predsednika oziroma predsednico z dveinpolletnim mandatom. Na zasedanjih **Evroskupine** prav tako sodelujeta Komisija in ECB. Evroskupina je forum za razprave o vprašanjih v zvezi z evrskim območjem in za usklajevanje politik.

Pakt za stabilnost in rast

Poudarek Pakta za stabilnost in rast je na nadzoru javnofinančnih politik in javnih financ držav članic EU, s čimer spodbuja fiskalno usklajevanje v EMU in zagotavlja zdrave javne finance. Komisija nadzira gibanje javnofinančnega primanjkljaja, ki v skladu s Pogodbama ne sme presegati 3 % BDP, in javnega dolga, ki ne sme presegati 60 % BDP. Če se ti referenčni vrednosti prekršita, lahko Svet na podlagi priporočila Komisije zoper zadevno državo članico EU začne postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast je bila prvič aktivirana marca 2020, da se je državam članicam zaradi obvladovanja pandemije COVID-19 dovolilo odstopanje od proračunskih zahtev, ki bi se običajno uporabljale v okviru evropskega fiskalnega okvira. Komisija je novembra 2022 pripravila smernice za morebitne spremembe okvira ekonomskega upravljanja. Cilj je utrditi vzdržnost dolga ter okrepiti trajnostno in vključujočo rast z naložbami in reformami.

Bolj poglobljena in pravičnejša ekonomska in monetarna unija

EU je sprejela več pomembnih ukrepov, da bi oblikovala bolj poglobljeno in pravičnejšo EMU, ki prinaša koristi vsem njenim članicam ter državljanom in državljanke. Uvedene so bile politike, namenjene združitvi in izboljšanju finančnih trgov, prav tako pa se je

okrepilo usklajevanje ekonomske in fiskalne politike. Vendar je treba za okrepitev gospodarske odpornosti in konvergence v EU ter utrditev demokratične odgovornosti storiti še več.

V poročilu petih predsednikov iz junija 2015 z naslovom *Dokončanje evrske ekonomske in monetarne unije* je bila zarisana vizija prihodnosti, ki je bila v letih 2017 in 2018 še dodelana v več drugih dokumentih. Februarja 2021 je začel veljati mehanizem za okrevanje in odpornost. Mehanizem si prizadeva ublažiti gospodarske in socialne posledice pandemije COVID-19 ter doseči cilj EU glede podnebne nevtralnosti do leta 2050 in uresničiti digitalni prehod. Mehanizem za okrevanje in odpornost, ki je temelj instrumenta NextGenerationEU, je najboljšežnejši začasni instrument EU za okrevanje doslej, iz katerega se državam članicam EU izplačujejo nepovratna sredstva in posojila v višini do 650 milijard EUR (v tekočih cenah iz leta 2024).

Evropski semester

Ta okvir EU za usklajevanje in nadzor ekonomskih in socialnih politik je bil uveden leta 2011. Postal je uveljavljena struktura EU in vseh njenih držav za opredelitev in reševanje izzivov fiskalne, ekonomske in socialne politike ter politike zaposlovanja v okviru skupnega letnega časovnega okvira. S tem se zagotavlja, da se vse nacionalne politike analizirajo in ocenjujejo skupaj, preden države pripravijo svoje predloge proračunov.

Postopek v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem

Postopek v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem je bil uveden leta 2011. Njegov namen je odkriti in odpraviti potencialno zaskrbljujoče vrzeli na področju konkurenčnosti ter velika makroekonomska neravnotežja v državah članicah EU. Primeri neravnotežij v državi so vse manjši tržni deleži izvoza, visoka stopnja zadolženosti zasebnega sektorja ali tvegane prenapihnjene cene premoženja. Tovrstne težave so se začele kopičiti v desetletju pred gospodarsko in finančno krizo. Takšno kopičenje neravnotežij bi lahko imelo negativne posredne učinke na druge države članice EU, če se z njimi ne bi soočili. Komisija zato države članice EU pregleduje na podlagi preglednice makroekonomskih kazalnikov in drugih podrobnih informacij. Tako lahko s Svetom pravočasno oblikujeta priporočila za zadevne države članice, in sicer še preden ravnotežja postanejo večja in škodljiva. V hujših primerih je treba sprejeti korektivne ukrepe, ki jih spremljajo stroga pravila v obliki postopka v zvezi s čezmernimi neravnotežji. Poleg povečanega obsega spremljanja se lahko državam članicam evrskega območja naložijo tudi sankcije.

Stavba Sveta Justus Lipsius v Bruslju

V pričakovanju razširitve evrskega območja

Države članice EU, ki so pristopile k EU po uvedbi evra, so članice EMU. To pomeni, da oblikovanje ekonomske politike usklajujejo z drugimi državami članicami EU, njihove centralne banke pa so članice ESCB. Ker pa niso postale države članice evrskega območja takoj ob pristopu, je njihov uradni status do sprejetja enotne valute „države članice z odstopanjem“. Ta status jim podeljuje Akt o pristopu in jih obvezuje, da nekoč postanejo polnovredne članice evrskega območja. Nove države članice EU niso postale članice evrskega območja takoj ob pristopu, ker niso izpolnjevale maastrichtskih konvergenčnih meril. Pristopna pogodba jim zato omogoča dovolj časa, da izvedejo prilagoditve, potrebne za doseganje konvergence. Slovenija je leta 2007 v območje evra vstopila kot prva nova država članica EU, leta 2008 sta ji sledila Ciper in Malta, leta 2009 Slovaška, leta 2011 Estonija, leta 2014 Latvija, leta 2015 Litva, leta 2023 Hrvaška in leta 2026 Bolgarija.

Potreba po konvergenci

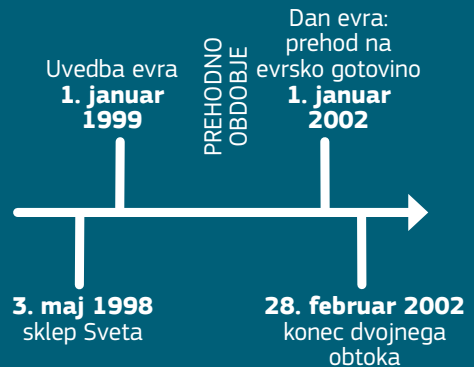
Maastrichtska konvergenčna merila so ekonomski cilji in institucionalne spremembe, ki jih mora država doseči, preden prevzame enotno valuto in vstopi v evrsko območje. Makroekonomski kazalniki, prikazani v preglednici 1, so merilo konvergence.

Scenariji za prevzem

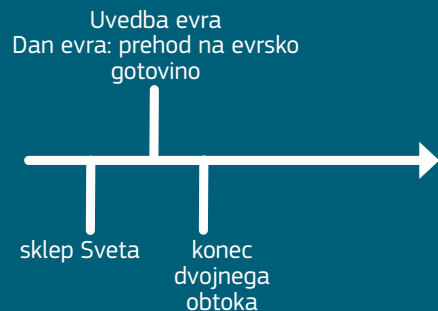
Medtem ko morajo države, ki želijo vstopiti v evrsko območje, izpolniti maastrichtska konvergenčna merila, je dejanski postopek uvedbe evra pri državah, ki bodo v evrsko območje vstopile pozneje, lahko različen. Ko je bilo vzpostavljeno evrsko območje, so imele države članice ustanoviteljice na voljo triletno prehodno obdobje med sprejetjem evra kot „knjižnega denarja“ za nenedarne transakcije leta 1999 in uvedbo evrogotovine leta 2002. Po tem t. i. „madriškem scenariju“ je triletno prehodno obdobje posameznikom in podjetjem omogočalo, da so se na enotno valuto pripravili, preden se je ta pojavila v njihovih žepih. Med prehodnim obdobjem so za gotovinsko poslovanje še naprej uporabljali svoje nacionalne valute. Za vse prihodnje države članice evrskega območja pa se uporablja t. i. scenarij takojšnje uvedbe, kar pomeni, da evrogotovino sprejmejo takoj ob vstopu v evrsko območje in svoje nacionalne valute hitro umaknejo iz obtoka.

Scenariji za uvedbo evra

1. Madriški scenarij

2. Scenarij takojšnje uvedbe

Območje evra

- Evrsko območje
- Država članica EU s klavzulo o izvezitju
- Države članice EU, ki še niso sprejele evra

	Madeira (PT)	Kanarski otoki (ES)	Francoski Sveti Martin (FR)
			
			

Dosedanji dosežki

Zanesljive institucije za zdravo gospodarstvo

Kljub pomanjkljivostim, ki sta jih razkrili gospodarska in finančna kriza, se je institucionalni okvir za upravljanje EMU izkazal za zelo uspešnega. Odraža močno zavezanost držav evrskega območja nadaljnji krepitvi ekonomskega upravljanja, kjer je potrebno, in sodelovanju pri gospodarskih vprašanjih „skupnega pomena“. To sodelovanje je ključno za rast in zaposlovanje ter izboljšanje življenjskega standarda, kar podpirata enotni trg in EMU.

Posamezne države, kot sta na primer Japonska in ZDA, imajo neodvisno centralizirano monetarno politiko in centralizirano **fiskalno politiko**, ki jo vodi ena sama vlada. V evrskem območju je to drugače. Medtem ko ima evrsko območje centralizirano neodvisno monetarno politiko, ki jo vodi ECB, je fiskalna politika, ki obravnava prihodke in odhodke nacionalnih proračunov, odgovornost nacionalnih vlad, vendar ob upoštevanju več pravil na ravni EU. Sodelovanje in usklajevanje med državami članicami območja evra na področju fiskalne politike je zato ključno gonilo EMU.

EMU je zgrajena na več močnih stebrih, ki so se skupaj dokazali za uspešne pri vodenju njenih dejavnosti:

- **Evropski sistem centralnih bank** združuje centralne banke vseh držav članic EU. Evrosistem sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke tistih držav članic EU, ki so uvedle evro. ECB določa monetarno politiko z jasnim ciljem zagotavljanja stabilnosti cen.
- **Evropska komisija** spremlja in ocenjuje gospodarske razmere v državah članicah EU ter daje priporočila.
- **Svet** v svoji sestavi za ekonomske in finančne zadeve (Svet Ecofin), zagotavlja forum, v okviru katerega se sestajajo vladni ministri in ministrice za gospodarstvo in finance iz držav članic EU, da bi opredelili širše gospodarske smernice in sprejeli odločitve o priporočilih Komisije, ki prav tako sodeluje na srečanjih. Ministri in ministrice iz evrskega območja se srečujejo v Evroskupini, ki je neformalna skupina, v kateri sodelujeta Komisija in ECB.

- Tudi **Evropski parlament** je vključen v upravljanje EMU, večinoma prek obveze predsednika ECB, ki mora Parlamentu redno in osebno poročati. Ta postopek se imenuje „monetarni dialog“. Poroča mu tudi odgovorni evropski komisar oz. komisarka S Parlamentom se je treba posvetovati o kateri koli odločitvi, ki zadeva vključitev nove države v evrsko območje, kot tudi o imenovanju članov izvršilnega odbora ECB.

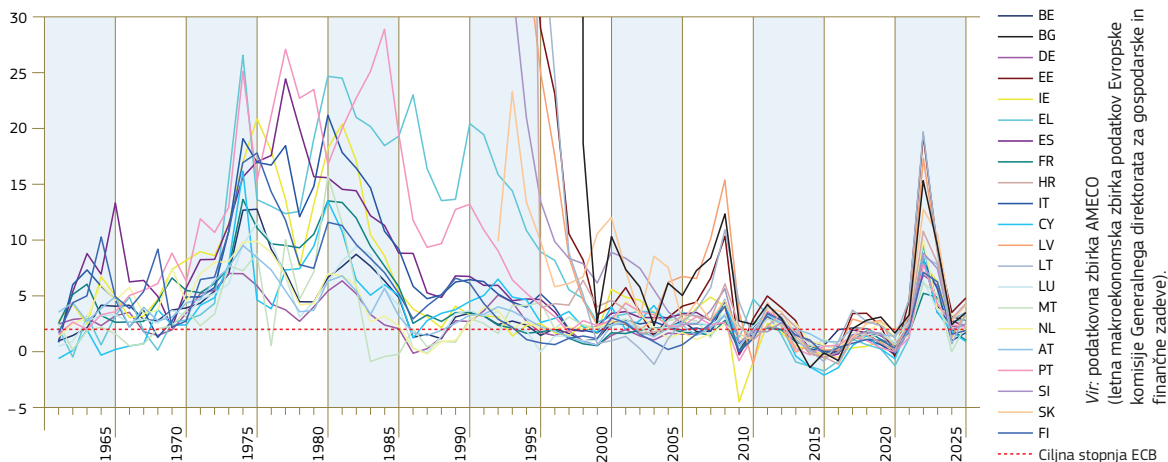

Gospodarska stabilnost – korist za vse

Nestabilnost valut in visoke stopnje inflacije v pretežnem delu 70. in 80. let 20. stoletja so povzročile težave in negotovost. Vendar se je inflacija v času vzpostavljanja EMU znatno znižala. Odtlej je ostala na nizki ravni. Glavna naloga ECB je nadzor inflacije cen s ciljem 2-odstotne inflacije

v srednjeročnem obdobju. Vzroki za izjemno povišane ravni inflacije v letih 2022 in 2023, ki vplivajo na svetovno gospodarstvo, so različni, vključno s težavami v dobavni verigi in zelo visokimi cenami energije. Spodnji grafikon prikazuje zgodovinsko gibanje inflacije.

Zbliževanje stopenj inflacije: evrsko območje (letne spremembe, v %)

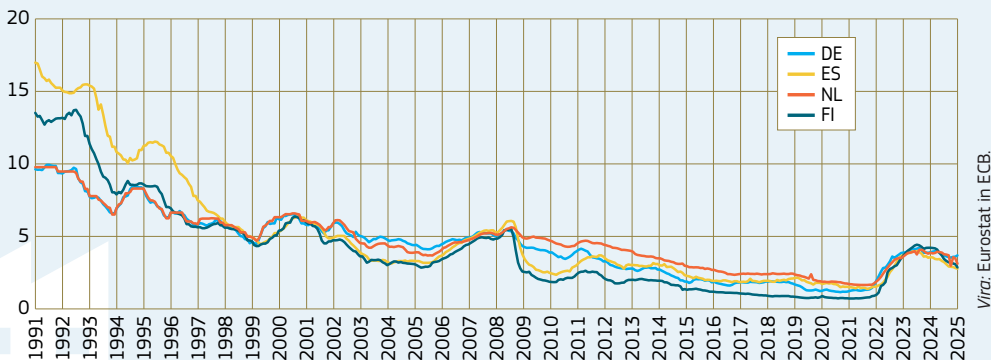

Prednosti nizke inflacije in stabilnih cen je veliko in ugodno vplivajo tako na podjetja kot na potrošnike

- **Potrošniška posojila so cenejša, prihodnja povračila pa bolj gotova.** Tako lahko državljani varneje najamejo posojilo, na primer za nakup hiše ali avta, ravni prihodnjih povračil pa so bolj gotove.
- **Podjetja imajo več spodbud za vlaganje.** Ko je inflacija visoka in se hitro spreminja, posojilodajalci v obrestno mero vključijo varnostno rezervo, t. i. premijo za tveganje. Pri nizki ali stabilni inflaciji te varovalne rezerve niso več potrebne. Tako se sprosti denar za

- investicije v podjetjih, kar ugodno vpliva na rast in zaposlovanje.
- **To ugodno vpliva tudi na družbo in socialno kohezijo ter gospodinjstva z nižjimi prihodki.** Velike spremembe inflacije povečujejo vrzel med bogatejšimi in revnejšimi družbenimi sloji. S stabilno inflacijo so bolj prikrajšani ljudje bolje zaščiteni pred izgubo premoženja in kupne moči.

Hipotekarne obresti v štirih državah članicah evrskega območja (v %)

Enotna valuta – dopolnilo enotnemu trgu

Poslovanje z več valutami povzroča stroške in otežuje primerjavo cen, celo znotraj enotnega trga. Enotna valuta – evro – te pomanjkljivosti odpravlja in prinaša koristi tako potrošnikom kot podjetjem.

- Stroškov menjave denarja na mejah, tako imenovanih transakcijskih stroškov, v evrskem območju ni več. To zmanjšuje stroške tistim, ki potujejo, tako službeno kot zaradi študija ali na počitnice. Kdor je v preteklosti odšel od doma s 1 000 nemškimi markami v žepu, prepotoval petnajst držav članic EU in v vsaki zamenjal denar, se je vrnil domov z manj kot 500 markami, ne da bi opravil en sam nakup. Danes bi se tisti, ki bi na pot odšel s 1 000 evri, domov vrnil z enako vsoto.

- Evro na enotni trg vnaša preglednost cen. Potrošniki in podjetja lahko zlahka primerjajo cene blaga in storitev po vsej EU. S tem se krepi konkurenca med dobavitelji in izvaja pritisk za zniževanje cen v evrskem območju. Kljub izjemno visoki inflaciji v letu 2022, ki je zaradi različnih razlogov prizadela svetovno gospodarstvo, ta preglednost podpira nizko in stabilno inflacijo cen, saj je lažje ugotoviti spremembe relativnih cen. Konkurenčnost spodbuja tudi porast elektronskega trgovanja, ki omogoča enostavno mednarodno primerjavo cen.
- Transakcijski stroški so lahko zelo veliki – pred uvedbo evra so bili po ocenah med 0,3 % in 0,4 % BDP v EU, tj. 20–25 milijard evrov. Podjetja, ki so poslovala z blagom, ljudmi in kapitalom po vsej EU, so imela veliko tovrstnih stroškov. Z odpravo transakcijskih stroškov v evrskem območju so ta sredstva zdaj na voljo za produktivne naložbe v rast in delovna mesta, spodbuja pa se tudi trgovanje znotraj EU. Poleg tega odprava transakcijskih stroškov na enotnem trgu večja privlačnost evrskega območja za izhodne investicije.

Mednarodna vloga evra

Evro je močna mednarodna valuta. Na podlagi zavezanosti držav članic evrskega območja, močnega in vidnega upravljanja monetarne politike ECB ter velikosti in moči območja evra kot celote je evro postal privlačna svetovna valuta, kot sta ameriški dolar ali japonski jen. V preglednici 2 je prikazana primerjava nekaterih pomembnejših ekonomskih kazalnikov evrskega območja in EU ter ZDA, Japonske, Kitajske in Indije.

Preglednica 2

Glavni kazalniki (2024)	Evrsko območje (*)	EU-27	Združene države	Japonska	Kitajska	Indija
Prebivalstvo (v milijonih)	357,8	451,0	340,1	123,9	1 408,9	1 450,9
BDP (v bilijonih evrov, izračunan pri pariteti kupne moči)	22,8	28,2	29,3	6,5	38,2	16,2
Delež v svetovnem BDP (v %, po pariteti kupne moči)	11,5	14,2	14,7	3,2	19,6	8,5
Izvoz (blago, v % BDP) (**)	35,8	36,8	7,0	17,3	19,6	11,5
Uvoz (blago, v % BDP) (**)	34,2	35,4	11,1	18,5	14,0	18,3

(*) Prebivalstvo 21 držav članic evroobmočja leta 2026.

(**) Podatki o trgovini temeljijo na statističnih podatkih o zunanji trgovini. Vključno s trgovino znotraj evrskega območja v primeru evrskega območja oziroma trgovino znotraj EU-27 v primeru EU.

Vir: Letna makroekonomska podatkovna zbirka Generalnega direktorata za gospodarske in finančne zadeve za euroobmočje in EU-27; Svetovni gospodarski obeti in mednarodna finančna statistika Mednarodnega denarnega sklada; Skupina Svetovne banke.

Kot je razvidno iz preglednice, je evrsko območje močan in odprt trgovinski blok. Ta odprtost v povezavi z močjo evra v okviru EMU prinaša mnoge prednosti.

- Evrsko območje je privlačno namembno območje za trgujoče države, ki želijo opravljati posle znotraj enotnega trga. Podjetja v evrskem območju lahko izdajajo račune in plačujejo v evrih, kar zmanjšuje njihove stroške in tveganje ter omogoča boljše poslovno načrtovanje.
- Evro je privlačna rezervna valuta za druge države. Leta 2024 je bilo okrog 20 % svetovnih valutnih rezerv v evrih. Ker je evro druga najpomembnejša valuta na svetu, takoj za ameriškim dolarjem, približno 40 % plačil, izvedenih prek sistema evrskega območja, vključuje države zunaj evrskega območja.
- Moč evra in njegova uporaba v mednarodni trgovini dajeta območju evra veliko težo v mednarodnih finančnih institucijah in organizacijah, kot so Mednarodni denarni sklad (MDS), Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) in Svetovna banka.

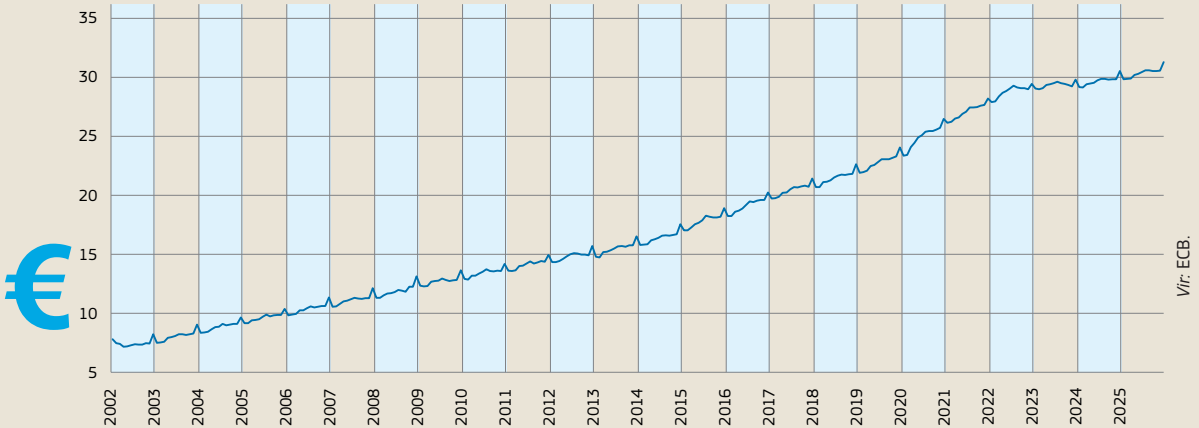
Medtem ko so države članice EU pogosto neposredno zastopane v teh organih, se Svet Ecofin, Komisija in ECB pomembnih srečanj teh mednarodnih organizacij udeležujejo ločeno ali kot del delegacije EU.

- Digitalni evro kot digitalna oblika denarne osnove bi poleg gotovine povečal mednarodno vlogo evra, podprl odprto strateško avtonomijo EU in zagotovil večjo izbiro, kadar ni mogoče uporabiti gotovine. ECB in Komisija pripravljata možne nadaljnje korake.

Evro v številkah

V pripravah na uvedbo evra je bilo izdanih okoli 14 milijard evrobankovcev v vrednosti 633 milijard evrov in 52 milijard evrokovancev, za katere je bilo uporabljenih 250 000 ton kovine. V evrskem območju je bilo 1. januarja 2002 zjutraj ob uvedbi evrogotovine na voljo približno 7,8 milijarde bankovcev v vrednosti 221 milijard evrov. Kot kaže spodnji grafikon, je od takrat povpraševanje nenehno naraščalo (viški v rasti predstavljajo povečano povpraševanje po bankovcih v času okoli božiča).

Skupno število evrobankovcev v obtoku med januarjem 2002 in septembrom 2025
(v milijardah bankovcev)

Do septembra 2025 je bilo v obtoku več kot 30 milijard evrobankovcev v vrednosti več kot 1 589 milijard evrov in več kot 153 milijarde evrokovancev v vrednosti več kot 35 milijard evrov. Bankovce je mogoče dvigniti na vseh bančnih avtomatih v evrskem območju.

ECB ima izključno pravico za odobritev izdaje evrobankovcev. Njihovo izdelavo si delijo nacionalne centralne banke. Evrokovance izdajajo države članice evrskega območja v obsegu, ki ga odobri ECB.

Evro v slikah

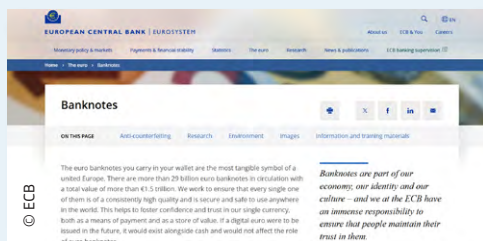
Vsi evrobankovci imajo enako podobo

Podobe bankovcev so bile izbrane na natečaju, organiziranem na območju celotne EU. Zmagovalne podobe je navdihnila tema „obdobja in slogi v Evropi“ in prikazujejo arhitekturne sloge sedmih obdobij evropske kulturne zgodovine: klasike, romanskega sloga, gotike, renesanse, baroka in rokokoja, železne in steklene dobe ter sodobne arhitekture. Vse prikazujejo elemente, kot so okna, portali in mostovi. Bankovci so različnih velikosti, živih barv in imajo na površini

izbokline, ki pomagajo slabovidnim pri prepoznavanju njihove vrednosti. Leta 2013 je bila uvedena nova serija bankovcev. Bankovci so obdržali podobo iz prve serije, vendar so bili rahlo spremenjeni, da je bilo mogoče vključiti izboljšane zaščitne elemente. Nova serija bankovcev je bila poimenovana Evropa, saj dva zaščitna elementa vsebujeta portret Evrope, lika iz grške mitologije, po katerem je dobila ime naša celina.

Varnostni elementi

Tako evrobankovci kot evrokovanci imajo vgrajene izpopolnjene zaščitne elemente za preprečevanje ponarejanja. Zaradi izbočenega tiska so bankovci posebni na otip, poleg tega imajo tudi vodne žige, varnostne nitke in holograme, ki so vidni z obeh strani. Kovanci so zaščiteni z edinstveno kovinsko zmesjo in strojno čitljivimi oznakami. Novi zaščitni elementi serije Evropa zagotavljajo še boljšo zaščito pred ponarejanjem, s čimer so bankovci še varnejši.

Na spletnem mestu ECB so predstavljene dodatne informacije o evrobankovcih
<https://www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/current/html/index.sl.html>

ECB se je odločila za prekinitvev izdajanja bankovcev za 500 EUR, čeprav prva serija 500 EUR ostaja zakonito plačilno sredstvo.

Evrokovanci imajo različne podobe

Evrokovanci imajo na eni strani enako podobo, na drugi pa se razlikujejo po posameznih državah glede na izvor. Vsaka članica evrskega območja izbere svojo serijo podob, ki odsevajo njeno specifično zgodovino ali kulturo. Za izbor je pogosto organiziran natečaj. Tudi Andora, Monako, San Marino in Vatikan lahko kot države članice evrskega območja proizvajajo evrokovance. Skupna podoba prikazuje zemljevid Evrope; ta podoba se v primeru kovancev večjih vrednosti spreminja glede na leto izdaje (starejši kovanci prikazujejo EU pred letom 2004; novejši, ki so v obtoku od leta 2007, prikazujejo vso Evropo, da bi odražali širitev Unije).

Na tej strani so prikazani kovanci za 5 centov, 50 centov, 1 evro in 2 evra vsake države članice evrskega območja. Celoten komplet evrskih kovancev je na ogled na spletni strani: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/euro-coins-and-notes_sl.

Priložnostni motiv

Vsaka država v evrskem območju lahko dvakrat na leto izda spominski kovanec za 2 evra. Ti kovanci imajo enako zunanjo obliko in lastnosti ter enako skupno plat kot običajni kovanci za 2 evra. Od ostalih se razlikujejo po svojem spominskem motivu na drugi, nacionalni plati kovanca.

Enotni spominski motivi

Vse države članice evrskega območja so ob obležitvi petih obletnic izdale kovance za 2 evra z enakim motivom na nacionalni strani: 50. obletnica Rimske pogodbe, 10. obletnica EMU, 10. obletnica evrobankovcev in evrokovancev, 30. obletnica zastave EU in 35. obletnica programa Erasmus+.

Brettonwoodski sporazum: nekdanji sistem mednarodne monetarne politike, ki so ga leta 1944 sprejele vodilne svetovne gospodarske sile. Od podpisnic je zahteval vezavo njihovih valut na ceno zlata in tako prispeval k mednarodni denarni stabilnosti.

Centralna banka: državna banka, ki upravlja državne denarne rezerve in nadzira fizično dobavo denarja.

Ecofin: Svet Evropske unije v sestavi ministrov in ministric za gospodarstvo in finance držav članic EU.

Enotni trg: carinska unija, v kateri veljajo skupne usmeritve glede prostega pretoka kapitala, blaga, dela in storitev. Enotni trg je podoben skupnemu trgu, vendar daje večji poudarek odstranjevanju trgovinskih ovir, kot so tehnični standardi in takse. Je bolj „uskklajen“. EU je bila najprej skupni trg, leta 1992 pa je s podpisom Maastrichtske pogodbe postala enotni trg.

Evropska centralna banka (ECB): centralna banka območja evra. ECB neodvisno vodi monetarno politiko območja evro.

Evropska komisija: Evropska komisija je ena poveljnih institucij Evropske unije. Zastopa in varuje interese EU kot celote. Pripravlja predloge za nove evropske predpise. Skrbi za tekoče izvajanje politik EU in nadzoruje porabo denarja EU.

Evropski monetarni sistem (EMS): sistem za upravljanje nihanja tečajev, ki ga je ustanovila Evropska skupnost leta 1979, da bi nadomestil sistem „kača v tunelu“.

Evropski parlament: Parlament s poslanci in poslankami iz vseh držav EU, ki jih neposredno izvolijo državljani in državljanke EU, si s Svetom deli odgovornost sprejemanja evropske zakonodaje, čeprav se obseg pooblastil in področja dejavnosti med Parlamentom in Svetom razlikujejo. V EMU Parlament sodeluje pri oblikovanju zakonodaje in širše politične razprave prek svojega Odbora za ekonomske in monetarne zadeve.

Evropski sistem centralnih bank (ESCB): združuje centralne banke EU in ECB.

Evropski svet: srečanja voditeljev in voditeljic držav ali vlad držav članic EU in predsednika oziroma predsednice Evropske komisije.

Evro sistem: del ESCB, ki ga sestavljajo centralne banke evrskega območja in ECB.

Evro skupina: ministri in ministrice za gospodarstvo in finance držav članic evrskega območja.

Fiskalna politika: zadeva upravljanje vladnih prihodkov (npr. obdavčevanje) in odhodkov (npr. poraba za zdravstveno varstvo).

Kača v tunelu: mehanizem za upravljanje tečajnih gibanj glede na ameriški dolar, ki ga je leta 1972 vzpostavila Evropska skupnost. „Kača“ se nanaša na valute, „tunnel“ pa na ameriški dolar.

Maastrichtska pogodba (Pogodba o Evropski uniji): Maastrichtska pogodba, podpisana leta 1992 v nizozemskem mestu Maastricht med državami članicami Evropske skupnosti, je razširila pooblastila Evropske skupnosti in jo spremenila v Evropsko unijo, kar je privedlo do oblikovanja EMU in evra.

Mehanizem deviznih tečajev (ERM): značilnost evropskega monetarnega sistema, po katerem se članice EMS dogovorijo za vzdrževanje relativnih vrednosti svojih tečajev v ožjih mejah glede na evropsko obračunsko enoto. ERM je leta 1999, ko je bil uveden evro, zamenjal ERM II, pri čemer so valute držav članic EU povezane z evrom znotraj razpona nihanja $\pm 15\%$.

Monetarna politika: zadeva upravljanje količine denarja v obtoku, tj. s tiskanjem denarja ali določanjem obrestnih mer.

Pogodba ES: glej Rimsko pogodbo.

Pravila EU o ekonomskem upravljanju: vrsta pravil EU, ki krepijo Pakt za stabilnost in rast in uvajajo postopek v zvezi z makroekonomskim neravnotežjem.

Rimska pogodba (Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti): podpisana je bila leta 1957 v Rimu in je pomenila ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti, predhodnice Evropske skupnosti. Z Maastrichtske pogodbo je bila preimenovana v „Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti“ (Pogodba ES).

Svet (Svet Evropske unije): sestavljajo ga predstavniki in predstavnice vlad držav članic EU. Je organ odločanja Evropske unije. Vladne predstavnice in predstavniki se sestajajo v različnih sestavah Sveta; na primer, ministri in ministrice za okolje se sestajajo v okviru Sveta za okolje.

Kode držav

BE	Belgija
BG	Bolgarija
CZ	Češka
DK	Danska
DE	Nemčija
EE	Estonija
IE	Irska
EL	Grčija
ES	Španija
FR	Francija
HR	Hrvaška
IT	Italija
CY	Ciper
LV	Latvija
LT	Litva
LU	Luksemburg
HU	Madžarska
MT	Malta
NL	Nizozemska
AT	Avstrija
PL	Poljska
PT	Portugalska
RO	Romunija
SI	Slovenija
SK	Slovaška
FI	Finska
SE	Švedska

Generalni direktorat Evropske komisije za gospodarske in finančne zadeve

https://commission.europa.eu/about/departments-and-executive-agencies/economic-and-financial-affairs_en?prefLang=sl

Eurostat – Statistični urad Evropske unije

ec.europa.eu/eurostat/

Evropska centralna banka

ecb.europa.eu/home/html/index.en.html

Evropska komisija

https://commission.europa.eu/index_sl

Evro

https://economy-finance.ec.europa.eu/euro_en?prefLang=sl

Rokopis je bil dokončan v letu 2026.

Revidirana izdaja

Ta dokument ni uradno stališče Evropske komisije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2026

© Evropska unija, 2026

Politika Komisije glede ponovne uporabe se izvaja na podlagi Sklepa Komisije 2011/833/EU z dne 12. decembra 2011 o ponovni uporabi dokumentov (UL L 330, 14.12.2011, str. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Če ni drugače navedeno, je ponovna uporaba tega dokumenta dovoljena na podlagi licence Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To pomeni, da je ponovna uporaba dovoljena, če je ustrezno naveden vir in so označene morebitne spremembe.

Print ISBN 978-92-68-34853-6 doi:10.2765/7683978 KC-01-25-083-SL-C

PDF ISBN 978-92-68-34852-9 doi:10.2765/5969563 KC-01-25-083-SL-N

Stik z EU

Osebnost

Po vsej Evropski uniji je na stotine centrov Europe Direct. Naslov najbližjega lahko najdete na spletu (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sl).

Po telefonu ali pisno

Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:

- s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
- s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696,
- z uporabo obrazca: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_sl.

Iskanje informacij o EU

Na spletu

Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Evropa (european-union.europa.eu).

Publikacije EU

Publikacije EU si lahko ogledate ali naročite na op.europa.eu/sl/publications. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližji dokumentacijski center (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sl).

Zakonodaja EU in drugi dokumenti

Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1951 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Odpri podatki EU

Na portalu data.europa.eu lahko dostopate do odprtih zbirk podatkov institucij, organov in agencij EU. Zbirke podatkov lahko brezplačno prenesete ter jih ponovno uporabite za komercialne in nekomercialne namene. Na portalu so dostopne tudi številne zbirke podatkov iz evropskih držav.

European Economy explained

commission.europa.eu/about/departments-and-executive-agencies/economic-and-financial-affairs_en

1. januar 1999 je bil zgodovinski dan. Enajst držav Evropske unije je takrat oblikovalo monetarno unijo z enotno valuto, evrom.

Evrobankovci in evrokovanci so stopili v obtok 1. januarja 2002. Vendar se je zgodovina skupne evropske valute pripravljala dolgo in njeni začetki segajo v sam izvor Evropske unije. Več kot 60 let po tem, ko je Rimska pogodba položila temelje današnje EU, je evro najvidnejši simbol evropskega povezovanja in neločljiv del njene vizije prihodnosti.

V tej brošuri sta opisana pot, ki jo je evro prehodil doslej, in današnji položaj evra v svetu. Na voljo je na spletišču Evropske komisije:

https://economy-finance.ec.europa.eu/ecfin-publications_en?prefLang=sl.

Urad za publikacije
Evropske unije